



PRAVIDLÁ DOBREJ PRAXE

BOZP v lesníctve

Úvod

Predkladaný leták je vydávaný na pomoc zamestnávateľom podnikajúcim v odvetví lesníckych činností a odborných činností, kde sa používajú lesnícke stroje.

Obsahuje informácie, ktoré pomôžu pochopiť hlavné znaky, ktorými sa toto odvetvie líši od ostatných pracovných činností, jeho špecifiká, riziká práce a dá návod na ich elimináciu.

Lesná práca

Podrobnosti na zaistenie BOZP pri lesnej práci upravuje Vyhláška MPSVaR SR č. 46/2010 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri lesníckej práci a podrobnosti o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činností a na obsluhu niektorých technických zariadení.

Za lesnú prácu je považovaná práca vykonávaná na lesných pozemkoch, a to ťažba, sústreďovanie, uskladňovanie dreva, manipulácia s drevom, odvoz, nakladanie a vykladanie, zber semien a semennej suroviny z vysokých stojacich stromov a práca vykonávaná mimo lesných pozemkov, pri ktorej sa používajú pracovné postupy a technické zariadenia používané pri práci vykonávanej na lesnom pozemku.

Právne predpisy

- Zákon č. 124/2006 Z. z., o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Vyhláška MPSVaR SR č. 46/2010 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri lesníckej práci a podrobnosti o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činností a na obsluhu niektorých technických zariadení,
- Vyhláška MPSVaR SR č. 356/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách a rozsahu výchovnej a vzdelávacej činnosti, o projekte výchovy a vzdelávania, vedení predpísanej dokumentácie a overovaní vedomostí účastníkov výchovnej a vzdelávacej činnosti,
- NV SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci,
- NV SR č. 83/2013 Z. z., o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou biologickým faktorom pri práci,

- NV SR č. 392/2006 Z. z., o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov,
- NV SR č. 387/2006 Z. z., o požiadavkách na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci,
- STN EN ISO 11681-1: Lesnícke stroje. Prenosné reťazové pily. Bezpečnostné požiadavky a skúšanie. Časť 1: Reťazové pily na lesné práce, a i..

Povinnosti zamestnávateľa

Zamestnávateľ je povinný vykonať opatrenia so zreteľom na všetky okolnosti týkajúce sa práce v súlade s právnymi predpismi. Je povinný zlepšovať pracovné podmienky, zisťovať nebezpečenstvá a ohrozenia a komplexne posudzovať riziko pri práci, stres nevynímajúc. Musí prijať preventívne opatrenia na zníženie rizika, oboznámiť zamestnancov so zásadami bezpečnej práce a bezpečného správania na pracovisku a umožniť zamestnancom vyjadrovať sa k problematike týkajúcej sa BOZP.

Práva a povinnosti zamestnancov

Zamestnanci majú právu na bezpečné a zdravé pracovisko a poskytnutie informácií, týkajúcich sa všetkých aspektov BOZP s ohľadom na nimi



vykonávanú prácu. Sú povinní dodržiavať bezpečnostné predpisy, s ktorými boli preukázateľne oboznámení a zásady bezpečnej práce, ktoré v danom odvetví možno zhrnúť do všeobecných bodov uvedených v nasledujúcom odseku:

Zásady bezpečnej práce v odvetví lesníctva

- Dbajte o vlastnú bezpečnosť, starajte sa o svoje zdravie a tiež o bezpečnosť osôb, ktorých sa týka vaše jednanie.
- Pracujte len s bezpečným zariadením a vykonávajte len tie činnosti, na ktoré máte kvalifikačné

predpoklady, odbornú spôsobilosť a zdravotnú spôsobilosť.

- Dodržiavajte požiadavky BOZP a zásady bezpečného správania na pracovisku.
- Dodržiavajte stanovené pracovné a technologické postupy uvedené v technologických protokoloch, prevádzkových poriadkoch a pokynoch.
- Pri práci používajte osobné ochranné pracovné prostriedky, ktoré vás chránia proti účinkom zistených ohrození.
- Neotvárajte ochranné kryty pohybujúcich sa častí používaných strojných zariadení počas jeho chodu, nevyraďujte z činnosti ochranné zariadenia.
- Akékoľvek zásahy do strojov a zariadení vykonávajte len po vypnutí stroja, resp. pri odpojení od elektrického zdroja.
- Nikdy nevykonávajte čistenie strojov a zariadení, ktoré sú v prevádzke resp. sú pripojené do elektrickej siete. Používané strojné a iné zariadenia udržiavajte v stave v bezpečnom prevádzkyschopnom stave.
- Informujte sa o návodoch a prevádzkových pokynoch na používanie a údržbu používaných technologických prostriedkov, o prírodných podmienkach kde budete prácu vykonávať, ako napr. sklon terénu, drevinové zloženie, výskyt ohrozujúcich faktorov (napr. poškodených stromov, výmoľov, skalných zrázov, turistických chodníčkov, zväznic, ciest a pod.) rešpektujte ich a realizujte potrebné bezpečnostné opatrenia k ochrane zdravia.
- Pravidelne sa zúčastňujte na školeniach BOZP a určených lekárskech prehliadok, doplňujte a rozširujte svoje vedomosti smerujúce k ochrane vášho zdravia.
 - Upozornite svojho nadriadeného na všetky nedostatky na pracovisku, ktoré by mohli ohroziť vaše zdravie a bezpečnosť práce.

Najčastejšie nebezpečenstvá a ohrozenia a ako ich znížiť

- Pošmyknutia, zakopnutia a pády,
- používanie ostrých nástrojov (pílová reťaz, sekera, kálač a pod.),
- popáleniny od horúcich častí používaných strojov a zariadení,
- ručná manipulácia s drevom a používanými pracovnými prostriedkami,
- hluk, vibrácie, prach, škodlivé látky ako napr. výfukové plyny a pod.,
- nadmerná tepelná záťaž, nadmerná záťaž chladom, nadmerné fyzické zaťaženie,
- nebezpečenstvo požiaru,
- nebezpečenstvá a ohrozenia vyplývajúce z používaných pracovných postupov a technológií,

- meniace sa podmienky na jednotlivých pracoviskách,
- povaha terénu a vedenie vysokého napätia pri manipulácii s bremenami,
- chemické a biologické nebezpečenstvá.

Pošmyknutia, zakopnutia a pády

sa môžu výrazne znížiť prijatím jednoduchých opatrení:

- Zabezpečte správnu údržbu na pracovisku a v priestoroch kadiaľ sa chodí a udržiavajte tieto priestory voľné a bez prekážok a pri výkone prác v lese venujte pozornosť príprave pracoviska, napr. vyčistením okolia rúbaného stromu a pravidelnému odpratávaniu ťažobného odpadu,
- používajte vhodnú obuv,
- zaistite vhodné osvetlenie a zábradlia vo výrobných priestoroch na skladovanie a spracovanie dreva a pri práci v lese počítajte s vplyvom poveternostných podmienok na kvalitu terénu, svetelných podmienok a pod.,
- rešpektujte pokyny uvedené v technologických protokoloch, prevádzkových, prevádzkových poriadkoch a príkazy nadriadených zamestnancov.

Možnosti ako obmedziť ohrozenia popálením

- Oboznámte zamestnancov s bezpečnou manipuláciou s horúcimi časťami používaných strojov a zariadení – nemanipulovať s nimi do



vychladnutia.

Používanie ostrých nástrojov

Častou príčinou úrazov pri lesnej práci sú poranenia, ktoré vznikajú pri používaní alebo údržbe nástrojov ako sú napr. pílová reťaz, sekera, kálač a pod.

- Pri výmene, ostrení a údržbe pílových reťazí alebo iných rezných nástrojov venujte náležitú pozornosť vykonávanej práci,

- používajte ostré a riadne upevnené rezné nástroje,
- majte používané stroje a zariadenia v bezpečnom stave, u motorových píl majte správne nastavený voľnobeh motora a bezpečnostnej brzdy,
- školte zamestnancov ako bezpečne používať pridelené stroje a zariadenia,
- zaistite, aby všetky používané stroje mali ochranné zariadenia a aby ich zamestnanci používali.



Ručná manipulácia

Mnoho činností v lesníctve zahŕňa ručnú manipuláciu, ako napríklad ručné zdvíhanie, prekladanie, nakladanie, skladovanie a ukladanie dreva, náčinia, prenosných pracovných strojov a zariadení a podobne. Tieto činnosti, dlhé státie a pohyb v náročných terénoch môžu zapríčiniť bolesť chrbtice a kĺbov, zatiaľ čo prudké a opakujúce sa činnosti a zlý postoj či poloha pri práci môžu sprevádzať poškodenia končatín.

- Určte technológiu, kde sa dá predísť zdvíhaniu a prenášaniu,
- používajte stroje a zariadenia, ktoré nahrádzajú ťažkú telesnú prácu a použite mechanické prostriedky všade tam, kde je to možné,
- pri zdvíhaní a prenášaní držte bremeno čo najbližšie k telu, materiál ukladajte bezpečne.

Hluk, vibrácie, prach, škodlivé látky

Práca v hlučnom a prašnom prostredí, pri súčasnom výskyte škodlivých látok (výfukové plyny) a vibrácií, ktoré spôsobujú používané stroje, môže pri dlhotrvajúcom pôsobení poškodiť zdravie.

- Prácu za uvedených podmienok môžu vykonávať len zdravotne spôsobilí zamestnanci,
- pričom musia používať prostriedky s ochrannými účinkami na ochranu sluchu, dýchacích ciest a rúk chrániacich proti vibráciám.

Nadmerná tepelná zátťaž, nadmerná zátťaž chladom a fyzickým zatťažením

Nadmerné zaťaženie tela pôsobením prírodných podmienok, ako napr. horúčavami v letnom období, zimou a zrážkami v chladnom období roka a prácou v ťažkom teréne môže zapríčiniť zdravotné problémy.

- Vykonajte opatrenia na zlepšenie pracovného prostredia ako vetranie, úprava vzduchu, ochladzovanie, klimatizácia alebo lokálne chladenie vzduchu, v priestoroch, kde sa vykonáva skladovanie a spracovanie dreva,
- stanovte technologické postupy pri ktorých je možná zmena pracovného prostredia počas zmeny s ohľadom aj na zmenu podmienok (zima, teplo, dážď) v ktorých sa práca vykonáva, resp. stanovte technologické postupy tak, aby počas zmeny zamestnanci striedali rôzne druhy prác, napr. prácu s motorovou pilou striedať s prácou pri uhadzovaní haluziny a pod. a stanovte oddychový čas počas zmeny nevyhnutne potrebný na regeneráciu fyzických schopností,
- overujte zdravotnú spôsobilosť aj na prácu za daných podmienok,
- zabezpečte pravidelný prisun tekutín, zabezpečte zdroj tepla a možnosť na oddych v suchom prostredí (maringotka),
- používajte ochranné osobné prostriedky, ktoré chránia proti zisteným druhom ohrození.

Nebezpečenstvo požiaru

Požiar môže byť zapríčinený použitím horľavých látok, ako napr. pohonné hmoty a mazadlá, otvorený oheň na voľnom priestranstve alebo v maringotke a pod..

- Všetky elektrické a plynové zariadenia v priestoroch, kde sa drevo skladuje a spracováva udržiavajte v bezchybnom stave a pravidelne ich kontrolujete,
- vykonávajte pravidelnú údržbu strojov a zariadení,
- v suchom období roka rešpektujte pokyny zodpovedných osôb pre používanie otvoreného ohňa v lese,
- správne vyznačte požiarne schodisko a únikové východy a udržiavajte ich bez prekážok v priestoroch kde sa drevo skladuje a spracováva,
- zabezpečte vhodné požiarne prístroje a pravidelne ich kontrolujte,
- nainštalujete protipožiarne zariadenie v priestoroch kde sa drevo skladuje a spracováva,
- vyškolte svojich zamestnancov z predpisov o protipožiarnej ochrane.

Nebezpečenstvá a ohrozenia vyplývajúce z používaných pracovných postupov a technológií

Práce v lese a práce pri výkone obdobných prác za používania lesníckych strojov, zariadení a technológií obsahujú množstvo zjavných a skrytých ohrození. Práca je vykonávaná za zložitých prírodných podmienok, ktoré sa môžu zmeniť v rýchlom slede viackrát za sebou, čím vyvolávajú potrebu okamžitej zmeny technológie, schopnosť správne situáciu vyhodnotiť a vyvodiť príslušné opatrenia.

- Technologické protokoly a prevádzkové poriadky musia obsahovať pokyny pre postup pri náhlej zmene prírodných podmienok,
- musí byť vykonaná stála kontrola zo strany zodpovedných osôb na overenie správnosti stanovených technologických postupov a kontrola ich dodržiavania
- práce musia byť vykonané v súlade s technologickým protokolom alebo s prevádzkovým



poriadkom.

V prípade, ak máte otázky, neváhajte a kontaktujte príslušný miestny inšpektorát práce, kde Vám radi poskytnú bezplatné poradenstvo k problematike týkajúcej sa BOZP a pracovnoprávných vzťahov. (Použité obrázky: zdroj zdarma Pixabay)

Kontakty na inšpektoráty práce nájdete na webovej stránke

www.ip.gov.sk .

Bezplatná protikorupčná telefonická linka:

0800 500 205

